

Yemen; Uluslararası Nüfuz Çatışmasının Sahası!

Yemen'deki çatışmayı yalnızca bir iç savaş ya da bölgedeki taraflar arasındaki bölgesel bir çatışma olarak anlamak kolay değildir. Zira Yemen, onu uluslararası nüfuz çatışmasının bir parçası kılan bir konumda yer almakta olup, ona bu önemi kazandıran en önemli şey ise Babülmendep ve Kızıldeniz'dir. Ayrıca Yemen, Hint Okyanusu'nu Kızıldeniz ve Süveyş Kanalı'na, dolayısıyla Asya ile Avrupa arasındaki ticaret yollarına bağlayan dünyanın en önemli deniz geçitlerinden birine kıyısı bulunmaktadır. Bu nedenle bu bölgenin güvenliğini etkileme gücüne sahip olan kişi, Yemen'in büyüklüğü ve imkânlarının ötesine geçen stratejik bir koz elde edecektir.

Yemen'in Amerika için önemi işte burada ortaya çıkmaktadır. Amerika Yemen'e, bölgenin etrafında yer alan bir devlet olarak değil, küresel deniz güvenliği sisteminin bir parçası olarak bakmaktadır. Yani Babülmendep'i tehdit edebilecek herhangi bir güç, ticaret ve enerji akışını etkileyebilir, nakliye ve sigorta maliyetlerini artırabilir ve Amerika'nın müttefikleri ile çıkarları üzerinde baskı oluşturabilir.

Ancak Yemen'in önemi sadece Amerika'yla ilgili değildir; zira Aden ve Kızıldeniz'de eski İngiliz sömürge mirası da vardır ve İngiltere, Aden'i kontrol etmenin Hindistan ve Asya'ya uzanan deniz yolu üzerinde önemli bir konuma sahip olmak anlamına geldiğini çok erken dönemlerden itibaren fark etmişti. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından Amerika'nın yükselişi ve İngiltere'nin gerilemesiyle birlikte, küresel ağırlık merkezi Amerika'ya kaymıştır. Ancak İngiltere'nin nüfuzu, deneyimi ve ağırları yok olmamıştır.

Buradan hareketle Yemen, Amerika'nın çıkarlarının İngiliz mirasıyla kesiştiği ve Batı ittifakının kendi içinde nüfuz ve roller konusunda bir rekabet ihtimalinin söz konusu olabileceği bölgelerden biri olarak görülebilir.

Savaşın devam etmesiyle birlikte, Amerika'nın savaşı sonlandırmaktan aciz olduğunu varsaymamız zorunlu değildir. Zira bazı aşamalarda çatışmayı yönetmek, kesin bir çözüme ulaşmaktan daha büyük çıkarlar sağlayabilir; çünkü savaş, tek bir tarafın tam kontrol sağlamasını engeller, müzakere ve baskı kapısını açık tutar ve Kızıldeniz'in güvenliğine etki edebilecek gücün önemini korur. Bu açıdan bakıldığında Husilerin konumu da anlaşılabilir; zira onlar, kendi çıkarları olan gerçek bir Yemenli güçtür; fakat deniz seyrüseferini tehdit edebilme kapasiteleri, onları sadece yerel bir Yemen savaşının tarafı olmaktan çıkarıp Kızıldeniz üzerindeki uluslararası çatışmada etkili bir faktöre dönüştürmüştür.

Böylece asıl soru, Amerika Yemen'deki savaşı bitirmekten neden aciz kaldı? sorusu değildir. Aksine belki de daha derin olan soru şudur: Acaba Amerika, Yemen ve Kızıldeniz'de tüm çıkarlarını eksiksiz güvence altına alacak nihai uzlaşmaya gerçekten ulaştı mı?

Yemen kaynakları sınırlı bir ülke olabilir; ancak büyük güçlerin hesaplarında çok daha değerli bir şeye sahiptir... ki bu da konumudur. Dolayısıyla

Babülmendep'i etkileme gücüne sahip olan bir kimse, küresel ticaret yollarının en önemli kozlarından birini sahip olmuş olur. Bu nedenle Yemen üzerindeki çatışma özünde sadece Yemen için olan bir çatışma değildir; aksine bölgedeki nüfuz, deniz geçiş yolları ve güç dengeleri üzerindeki daha büyük çatışmanın bir parçasıdır.

Olayların seyrine bakıldığında, Kızıldeniz ve bölgedeki uluslararası güç dengeleri istikrara kavuşmadığı sürece Yemen'in nihai bir çözüme ulaşamayacağı görülmektedir. Çatışmanın şekli değişebilir ve taraflar askerî çatışmadan müzakere ve ateşkes sürecine geçebilir; ancak nüfuz üzerindeki rekabetin özü varlığını sürdürmeye devam edecektir.

Büyük olasılıkla önümüzdeki aşama, bir tarafın diğerinin pahasına hızlı bir zafer elde etmesi değil, aksine güç dengelerinin yeniden düzenlenmesi olacaktır; şöyle ki, her güç kapsamlı bir siyasi uzlaşmaya varılmadan önce kendi konumunu pekiştirmeye çalışacaktır.

Yemen, her bir tarafın nüfuzunun bir kısmını koruyacağı bir uzlaşmaya doğru ilerliyor olabilir veya uluslararası güçlerin birbiriyle çelişen çıkarlarını koruyacak bir formülde başarısız olmaları halinde çatışmanın yeni bir aşamasına gebe olabilir.

Her iki durumda da Babülmendep ve Kızıldeniz, Yemen'in geleceğini belirlemede en önemli faktör olmaya devam edecektir.

Bu nedenle Yemen'in geleceğini sadece askeri güçler belirlemeyecektir; aksine bundan önce büyük güçlerin bu stratejik konumda yerleşmesini istedikleri dengenin şekli konusunda varacakları bir anlaşma belirleyecektir.

Bu denklem netleştğinde, işte sadece o zaman başka bir patlamaya yol açacak yeni bir ateşkes değil, Yemen çatışmasının gerçek anlamda sonu başlayabilir...

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Munis Hamid – Irak